

Научно-практическа конференция
„Приложение на ИКТ в управлението на училището”
03.02.2012 г., Велинград

**Възможности на информационно-комуникационните системи и тяхната
роля за оптимизиране управлението на съвременното училище**

Емил Моллов – Директор,
СОУ „Васил Левски“ Велинград

Предизвикателствата на двадесет и първи век не могат да бъдат посрещнати като се следва традиционния път. Новите образователни цели и цялостното обновяване на учебно-възпитателната дейност, трябва да позволят на личността хармония с постоянно изменящия се свят. За да можем да отговорим на предизвикателствата на времето трябва да преустроим дейностите във всяка една сфера, включително и образованието, в съответствие с революционните преобразования в икономиката.

Един от отличителните белези на времето в което живеем е бързото развитие на информационното общество на базата на повсеместното навлизане на информационно-комуникационните технологии във всички сфери на икономиката, бита и обществения живот. Революцията в информационните технологии разкрива неподозирани възможности за извличане на информация и знания, преобразява представите ни за комуникации във времето и пространството.

В ерата на глобалната информационна революция българското училище ревностно отстоява мисията си на монополист на знанията, неразбирайки и нежелайки да отвори очи към глобалните промени. По този начин то се самоизолира и затвори в черупката на своя традиционен консерватизъм и в значителна степен остана в страни от промените на заобикалящата го действителност. Днес в училище масово преобладават обяснителните и репродуктивни методи на преподаване. Ученикът все още се третира като съд за наливане на никому ненужни енциклопедични знания, без да се отчита променената външна среда, социалната заявка на обществото, както и новите условия на пазара на труда. Проблемът с професионалната реализация на учениците придобива все по-голяма острота, поради непригодността и ниската адаптивност на завършилите образование да се справят със задачите на работните си места. Работодателите трябва да отделят допълнително ресурси за обучение и квалификация. От друга страна в ерата на световната мрежа Интернет и неограничени възможности за комуникации ролята на учителя като „господар” и лидер на знанието намалява. Любознателните ученици разполагат със смайваща учителя информация. Следователно организацията и методите на преподаване по класическата парадигма „Субект-обект” е вече остаряла, ненужна, даже и вредна. На преден план все по-настоятелно изпъква идеята за нова образователна концепция, която да замени остарелия модел на учене и да предложи ефективна алтернатива. В педагогиката този проблем не е нов, защото за *субект-субектна* парадигма се говори още от петдесетте години на миналия век. Тогава се разработват основите на така нареченото проблемно обучение, при което ученикът от обект на обучението се превръща в субект на активна познавателна дейност. И ако преди 20 години в масовата педагогика доминираха информационно-обяснителните /репродуктивни/ методи, днес тяхното присъствие в училище се превръща в анахронизъм. Няма съмнение, че нуждата от реформа е неизбежен и без алтернатива

процес на преосмисляне и внедряване на нови образователни подходи и технологии. Този процес следва да се превърне в политика на училището, осмисляща неговата нова мисия в нови условия. Това ще бъде преди всичко борба за разрушаване на стария образователен модел, борба на мотиви за извършване на промяна, борба не само за оцеляване, но и за развитие съобразно новите условия на външната среда.

Цялостната промяна е продължителен процес на приобщаване, което винаги протича с въздържане, предубеждение, несигурност, съпротива. Ефективна промяна не може да се наложи по административен път. Тя е свързана с информиране, мотивиране, съпричастност. Измененията в качеството на взаимодействията ръководител-учител-ученик и участието в управлението води до измененията в съзнанието на субектите в образователната система. Този подход на управление е определен като иновационен стил на ръководство с характерен способ – виртуалната организация. Детерминирани от реално съществуващата ситуация очаквания, позиции и действия на субектите на управленска дейност се превръщат в основен фактор за радикални промени.

Училището, като социална организация, се намира в постоянно взаимодействие с околната среда. Новите социално-икономически условия предполагат нова комбинация от елементите на организацията на учебно-възпитателния процес и управлението на училището. Създаването и укрепването на новите реалности изисква организационна промяна, социални процеси на обучение.

Ефективното управление на училището и добрите практики в европейското образователно пространство преди всичко налагат иновиранието на административно-бюрократичната централизирана система на управление на училищното образование у нас. Това следва да стане по пътя на демократизиране на управленския процес, делегиране на нови правомощия на учителите и училищните ръководства, повишаване на професионализма и утвърждаване на училищните ръководители като реални образователни мениджъри и лидери.

В този аспект иновационният стил в системата на средното образование може да се характеризира като търсене на система от средства за привеждане на българското училище в съответствие с изискванията на информационния век. Преходът от „индустриалната ера“ към „информационния век“ се съпровожда с прерастване на „мениджмънта“ в „предприемачество“.

Несъмнено адаптирането на образователната система към съществуващата ситуация ще очертае качествено нови параметри и на стила на ръководство на училището – информационната същност на ръководната дейност предлага коренна промяна на методите на управление и обучение от „управление при дефицит на информация“ към „управление в излишък на информация“.Развитието на науката и техниката и лавинообразното нарастване на обема знания води до промяна в технологиите на обучение и управление.

Като отражение на тези процеси у нас съществуват многообразни опити за изграждане на модел на стил на съвременния училищен ръководител. Всеки един от тях неминуемо е детерминиран от редица условия и предпоставки.

Същността, съдържанието и основните характеристики в управлението на съвременното българско училище са предопределени от двата основни фактора: приемственост и перспективност. Приемствеността е непосредствено свързана със запазилите се елементи от старите дейности, структури, форми и средства на управление. Те отразяват степента на консервативност и инерционност в училищната практика, възпроизвеждат преходните взаимозависимости и взаимоотношения.

Независимо от нестабилността и несигурността в обществото, българското образование и училище трябва да придобият способност и имунитет да се модернизират и обновяват в условията на многобройни дефицити, да различават

истинските и перспективни иновации от случайните и безперспективните. Образователните нововъведения трябва да станат нов механизъм за управляемо развитие на образованието, като иновационният процес протича двупосочно – отдолу нагоре и отгоре надолу. Потребността от иновации в образователната система се формира под влияние на противоречието, проявяващо се в съотношението „реална-желана ситуация”. Начална стъпка за неговото решаване е нагласата на създадена ситуация. Ориентацията и към бъдещето е свързана с организационни нововъведения, както в управлението на училището, така и в учебно-възпитателния процес.

Стремежът за постигане на по-високи крайни резултати се корени в природата на учебно-възпитателния процес и се явява следствие от обръщането към организационни иновации. Връщането към миналото и идеализирането на достигнатото състояние означава отрицание на понататъшното развитие, а следователно и на иновационната дейност. В действителност, реакцията за противопоставяне на промените е естествена. Добре познатите, традиционно осъществявани дейности, са свързани с по-голяма сигурност за изпълнителите, съществуват показатели за тяхната оценка. Нововъведенията се управляват и оценяват по-трудно, с по-неясни показатели. Горепосоченото е валидно както за ръководителите, така и за изпълнителите.

Според една легенда Господ създал първо барабанчика, а едва след него ловеца и ковача. Решението било повече от мъдро: хората оцеляват благодарение не на ловеца и ковача, а само при наличието на барабанчик. В минути на опасност той събира за миг суетящите се в паника членове на племето. Барабанчикът е метафора на „колективния организатор” и „парламентър”. Посредством „барабана” се извършват и преговори, и сделки, обявяват се войни или се търси помощ. **Барабаният мениджмънт днес е подменен с електронното управление на нашите действия от дистанция.**

Опит да се преодолее дехуманизацията, появила се в резултата на информатизацията на човешките отношения е налагането на **човеко-центрирания подход в управлението на организациите**. Този подход се прилага в комуникационния мениджмънт за управление на институциите, като осигурява пълноценни и комфортни взаимодействия между всички действащи лица в организацията. Планирането, организирането, мотивирането и контрола са задължителните функции на мениджмънта, но без комуникацията ще си останат само сценарий. Безспорно е, че свързаните помежду си компютри и компютърни мрежи днес формират глобална среда за комуникация. В нея връзката и обмяна се реализират чрез комплекс от технически устройства и софтуерни продукти. От тази гледна точка може да се каже, че общуването в условията на световната мрежа е индиректно. То е опосредствано от многобройни технически и програмни средства, като към това трябва да се добави намесата на хора, контролиращи/видимо или невидимо/ потока от данни и информация.

Основният проблем, който стои пред „Комуникационния мениджмънт” в училище е: възможно ли е да се създадат комфортни условия и интерактивни отношения, които да гарантират съпричастност на всеки участник в образователния процес към пълно постигане на поставените цели.

В последните няколко години в СОУ ”Васил Левски” Велинград доста успешно работят няколко иновации на базата на използване на информационно – комуникационни системи, които спомагат за оптимизиране управлението на училището / „Електронно училище”, „Електронни дневници“, „Електронни информационни LSD табла”, „Биометрична регистрация”, „Електронно управление на архива”, „Електронен дневник за входяща и изходяща поща“, динамична интернет страница- www.souvl-velingrad.com, интернет страници на учебните ученически компании - www.wow-vl.hit.bg, <http://green-team.hit.bg/>, www.souvl-junior-recyclers.hit.bg/,

<http://intourbg.com/>, <http://jaypew.com/>, интернет страница за проекта - <http://www.people-project.hit.bg/>, интернет страници на класове от начален курс - <http://velingrad.webnode.com/>, <http://slon4eta-balon4eta.webnode.com/>, <http://mal4ugani.jimdo.com/>, интернет страница по математика /Кехайов/ - <http://kehayov.schools.officelive.com/aboutus.aspx>, интернет страница на ученическа рок група – ONYX - <http://www.wix.com/onyxvg/band>, „Ученическо радио „Междучасие”, „Електронен вестник“, „Електронен музикален звънец“ „Вътрешна информационна система за управление“ и много други в помощ на ежедневната работа, свързана с организацията на образователно – възпитателния процес.

Навременната информация за всичко, което се случва с детето в клас е изключително важна за всеки родител. С въвеждането на информационно-комуникационните системи се осъществява ежедневна двустранна връзка между учители, ученици и родители, което е изцяло в полза на образованието.

В резултат на проведени анкетни проучвания за мнение на педагогическия персонал и на ученици по отношение на изградената електронно-информационна система в училище се получиха отговори с преобладаващо позитивна настройка. Бяха направени предложения за усъвършенстване на информационната система с възможности за ползване от ученици, учители и родители.

Изградените системи представляват мощно средство за комуникация и управление на учебно – възпитателния процес и са добро допълнение на инициативата на МОМН за повишаване технологичното ниво на българското училище.

Използвана литература:

- 1. Новев З. Учесо се училище – училище на обществото на знания, ИБ-Управление на средното образование , бр.1, 2008.**
- 2. Новев З. Учесо се училище – основен стимул за продължаващо образование, ИБ-Управление на средното образование , бр.2, 2008.**
- 3. Харизанова О. Комуникацията като комутация, Бизнес секретар, бр.4, 2011**
- 4. Балкански П. Как училището подготвя за бъдещето, като е втречено в традицията?, Аз-буки, бр.44, 2011**
- 5. Информационни и комуникационни технологии в училище, бр.1 – 6, 2011**

ИНФОРМАЦИОННО-КОМУНИКАТИВНИТЕ ТЕХНОЛОГИИ – СРЕДСТВО ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА В РАБОТАТА НА ПОМОЩНИК ДИРЕКТОРА ПО УЧЕБНАТА ДЕЙНОСТ

Неджат А. Кехайов

ПДУД в СОУ „Васил Левски“ Велинград

Навлизането на човечеството в новото хилядолетие се характеризира ускорена и мащабна технологизация не само на производствените процеси, но и на всички сфери на човешката дейност. Главният фактор на промяната определено е настъпателното развитие на информационните технологии, които радикално промениха не само битието и мисленето на хората, но и техния начин на живот. Микропроцесорът-технологичното чудо на миналия век ежедневно се усъвършенства, става все по-бърз и миниатюрен, все по-гъвкав и мощен, което му позволява успешно да се интегрира както в големите производства, така и в ежедневната ни дейност. Цифровизацията и информатизацията се превръщат в характерен белег на съвременното, заговори се за „Информационно общество“, информационна инфраструктура, виртуални обекти и процеси.

Съвременните информационни технологии позволяват обработването на огромни масиви от информация за кратко време, което ги превръща в мощен инструмент за вземането на ефективни и обосновани управленски решения – една от заветните мечти на всеки уважаващ себе си мениджър. Теорията на управлението в своята дълбока същност е информационен процес, свързан с набиране, анализиране, филтриране, валидиране, оценка и движение на информацията, водеща до вземането на решение в правилната за организацията посока. Нещо повече, информацията позволява да се изградят стратегии за развитие и поведение на организациите, което осигурява тяхната стабилност, устойчивост, оцеляване и разбира се развитие в посока на постигане на целите.

Анализът на управленските дейности в съвременното училище сочи значително увеличаване на информационния обмен между различните функционални звена на управление, както по вертикалата, така и по хоризонталата. Обмена на информация между училището, регионалните инспекторати и министерството на образованието се превръща в ежедневна и рутинна дейност, ефектът от която може да се определи като постигане на по-голяма гъвкавост и своевременност при вземането и изпълнението на управленските решения, намаляване на грешките, икономия на време и ресурси. В хоризонтален план ефекта от внедряването на информационните технологии цели да се оптимизират вътрешните функционални връзки, като се постигне по-голяма прозрачност в управлението на училището, да се оптимизират традиционни дейности като оперативки,

съвещения, планиране, организиране на дейности по изпълнение на оперативни и дългосрочни задачи, вътрешноучилищен контрол, анализ и отчетност.

Помощник директорът по учебната дейност (ПДУД) като звено от управлението на училището играе важна роля и носи сериозна отговорност за организиране и координиране на дейностите по изпълнение на целите, задачите и задълженията произтичащи както от нормативната уредба, така и от вътрешноучилищните планове и програми. Въпреки, че в практиката на българските училища няма еднозначно утвърдена длъжностна характеристика на ПДУД, позовавайки се на нормативната уредба и емпиричния опит, задълженията и дейностите му могат да се определят в следната рамка:

✓ Помощник-директорът подпомага директора при организирането и контрола на учебната, административната или учебно-производствената дейност на училището съгласно нормативните актове в системата на народната просвета и съответната длъжностна характеристика¹.

✓ Помощник-директорът по учебната дейност контролира:

1. организацията на учебно-възпитателната работа на учителите и възпитателите в учебните часове;

2. провеждането на изпити (държавни, зрелостни, квалификационни, поправителни и приравнителни);

3. допълнителната работа на учителите с ученици със специфични образователни потребности;

4. спазването на правилника за вътрешния ред;

5. правилното водене и съхраняване на учебната и училищната документация.²

✓ На помощник директора могат да се възложат и допълнителни задължения, съобразно спецификата на работата в учебното заведение, както и дейности свързани с управление и реализиране на проекти.

Така цитираните области на управленска отговорност и задължения изпълват работния процес на помощник директора с голям обем от дейности. Повечето от тях са рутинни и циклични и най-често те са свързани със събиране, обработка, анализ и придвижване на информация до различни управленски нива – хоризонтални и вертикални. Изпълнението на една голяма част от тези дейности може значително да се облекчи с прилагането на информационно-комуникативни технологии. В СОУ „ Васил Левски“ Велинград е създаден добър опит в следните области:

1. Изготвяне на седмичното разписание

2. Срочни и годишни отчети за успеха и отсъствията на учениците

3. Провеждане на изпити: поправителни , приравнителни, определяне на годишна оценка, зрелостни изпити и др.
4. Електронен дневник на учениците на самостоятелна форма на обучение
5. Организация за провеждане на олимпиади
6. Електронен звънец
7. Електронен входящ-изходящ дневник

I. ИЗГОТВЯНЕ НА СЕДМИЧНО РАЗПИСАНИЕ

Една от най-трудоемките и отговорни задачи на помощник директора по учебната дейност е изготвянето на седмичното разписание. В момента съществуват няколко програмни продукти, които съставят седмичното разписание. Техните предимства са, че могат да генерират седмично разписание в различни варианти, съобразно предварително зададени условия. Основният им недостатък обаче е в приспособяването им към изискванията на Наредба №24/05.09.2006г за здравните изисквания при изготвянето на седмичните разписания на МЗ. Другата трудоемка задача е създаването на собствена база данни, която да съответства на данните от „ Adminpro“ т.е. Образец 1.

Технологията за изготвянето на седмичното разписание обхваща следните стъпки:

1. Извличане на данни от програмният продукт Admin pro“ чрез експортиране на данни към файл в Excel. Във папката “docs” намираща се в C:\Program Files\AdminPro2001\docs се отваря лист 3.3 с разпределението на часовете.

С известна редакция този лист се копира в таблицата на седмичната програма на отделен лист. Чрез прилагането на филтър се обхважда часовете на всеки учител и се попълва примитивната матрица.

2. Създаване на примитивна матрица за разполагане на предметите по учебни дни. Примитивната матрица е начин за разпределение на учебните предмети по дни, като се спазва принципа: ако един предмет се изучава два часа седмично, той да не се поставя в два последователни дни. Проследяват се и часовете на учителите по физкултура, така че физкултурният салон да се натовари максимално. Часовете с ниска степен на трудност се разполагат равномерно в дните от седмицата, по възможност в един учебен ден да има поне един такъв предмет.

В отделен работен лист, именуван като примитивна матрица се въвеждат контроли чрез формули в Excel, които следят за разпределението на часовете на учителите по дни, както и дали не се нарушава заложената годишна норма на всеки един от тях. Въвеждат се и контроли за общия брой часове за седмицата. Тук се нареждат и часовете със ниска степен на трудност, така че да се разпределят във

учебните дни приблизително по равно. Същото се прави и с часовете със средна и висока степен на трудност.

3. Наредба на учебните предмети по дни.

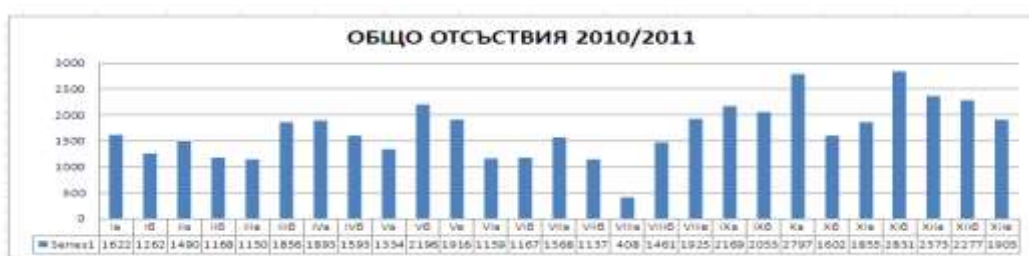
Данните от примитивната матрица се копират в нов лист. Тук се нареждат чрез влачене или копиране учебните предмети по дни. Въведени са бутони-макриси, които следят за дублиране на часове и за правилност на предметите съобразно изискванията на Наредба №24.

Контролът за дублиране на часове се осъществява на отделен работен лист. Той дава нагледна представа за заетостта на всеки учител. Контролите се въвеждат с формули от Excel.

II. СРОЧНИ И ГОДИШНИ ОТЧЕТИ ЗА ОТСЪСТВИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

В края на срока и годината на педагогически съвет се анализират резултатите от успеха и отсъствията на учениците. Добър инструмент за обработка на информацията по класове се оказват таблиците и диаграмите на Excel . На базата на готови формуляри (срочни и годишни доклади на класните ръководители) които също се генерират и разпечатват с помощта на Excel се изготвя обобщена статистическа справка за училището.

Таблиците позволяват впоследствие изготвяне на диаграми, които показват нагледно тенденциите в успеваемостта, отсъствията и движението на учениците.

III. ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗПИТИ:

Подготовката и организацията за провеждане на изпити е свързана с голям разход на време и ресурси поради:

- ✓ Многообразието на изпитите - поправителни, приравнителни, за оформяне на срочна и годишна оценка, промяна на оценка, зрелостни изпити, външно оценяване.
- ✓ Усложнената задължителна документация по организирането и отчитането на изпитите.
- ✓ Организирането и комплектоването на комисиите за подготовка и оценяване

Възможностите на Microsoft office 10 позволяват почти всички дейности по организирането и провеждането на изпитите да се облекчат, като се пести преди всичко време и ресурс. Един ефективен начин за подредждане на информацията и нейното архивиране е създаване на база данни в Microsoft access. Създават се таблици с данни за учителите, учениците, видовете изпити, учебните години, формата на обучение, учебните предмети, класовете, в които се обучават учениците.

Във формуляр се въвеждат данните за учениците и съответните задължителни атрибути като номер на заповед, дата на изпита, формата на обучение, вида на изпита, училищните комисии за организиране и оценяване. Веднъж въведени тези данни позволяват тяхната по-натъшна обработка: изготвяне на заповед на директора, изготвяне на задължителната документация – формите за дежурство на квесторите, протоколите за оценяване, вписване на оценките. Базата данни може да се актуализира всяка година, като се ползва Admin-pro, откъдето се копират готови таблици с имената на учителите и учениците.

Заповедите на директора са шаблонни и се изготвят в Microsoft Word, като се ползва менюто Mailings за автоматично попълване на полета на заповедта от базата данни.

Предимствата на тази система на работа е, че заповедите могат да се съхраняват и четат само в един файл, т.е. не е нужно всяка заповед да се запаметява в отделен документ.

По отношение на протоколите за дежурство на квесторите и протоколите за вписване на оценките успешно може да се ползва екселски файл, който е конструиран едновременно като база данни и разпечатване на документи. Порзват се възможностите на Excel за едновременна работа в няколко работни листа.

Във вид на формуляр се попълват данните за изпита. Чрез функции тези данни се прехвърлят в съседните работни листове автоматично. По този начин се отпечатват всички протоколи, необходими за провеждането на изпита.

IV. ЕЛЕКТРОНЕН ДНЕВНИК НА УЧЕНИЦИТЕ НА САМОСТОЯТЕЛНА ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ

Една от трудоемките дейности на ПДУД е организацията на изпитите на учениците на самостоятелна форма на обучение. Microsoft Excel позволява лесно и бързо да се проследи архива на всеки един ученик, обучаван в такава форма. Таблицата е елементарна за изпълнение и изисква единствено ползването на филтър от менюто, за да може да се проследи и визуализира успеха на учениците по години на обучение и по предмети. Личните картони на учениците са защитени с парола.

V. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОЛИМПИАДИ

Организирането на олимпиадите и състезанията е свързано с изготвянето на списъци на учениците, които желаят да участват, разпределяне на учениците по стаи, изготвяне на заповед на директора, определяне на квестори, оценители и техническа комисия, разпечатване и попълване на протоколи за участие и разбира се протокол за класиралите се ученици. Изпълнението на тази задача поглъща голяма част от работното време на ПДУД. Добър и полезен начин за справянето с тази задача е създаването на подходяща база данни, която да оптимизира дейностите по преписване на имената на участниците, обработката на протоколите и разбира се подаването на коректна информация към организаторите на областния кръг. За целта се създава база данни във вид на таблица, в която от Admin-pro се прехвърлят данни за учениците. Попълването на участниците в олимпиадите става чрез отметки в базата данни, като се създават полета с всички учебни предмети, по които ще се провеждат олимпиади. По-нататък чрез филтриране на данните се правят заявки за всеки отделен предмет. Списъците от заявките служат за генериране на протоколи – квесторски и оценителски. Протоколите се изработват в Microsoft Word като се ползва менюто Mailings. По този начин се създава архив на протоколите от олимпиадите и същият може да се ползва по всяко време за съставяне на отчети.

VI. ЕЛЕКТРОНЕН ЗВЪНЕЦ

Вече втора година в СОУ „ Васил Левски“ електронен звънец оповестява започването и приключването на учебните часове. Това стана възможно чрез използване на изградената радиоуредба. Програмният продукт позволява да се включват звукови файлове в предварително зададен час. Чрез радиоуредбата файловете се възпроизвеждат във всички класни стаи и коридорите на училището.

VII. ЕЛЕКТРОНЕН ВХОДЯЩ-ИЗХОДЯЩ ДНЕВНИК

Електронният входящ-изходящ дневник в училището създава редица предимства и удобства в работата на училищната администрация. Чрез електронното регистриране става възможно да се избягват грешки при попълването, може да се проследява и визуализира целия поток на входящата и изходяща информация, може да се търси информация по зададен критерий, чрез прилагане на филтри, дневникът може да се разпечатва. Възможно е също така и визуализиране на по-важните документи, които са записани на компютъръра. Облекчава се търсенето. Разбира се цялата информация се архивира и съхранява на няколко места.

Дневникът е разработен в Microsoft Access. Използват се два формуляра: „Входящ дневник“ и „Изходящ дневник“, както и два документа Report за визуализиране на дневниците. Базата данни позволява създаването на заявки по определени критерии, което облекчава търсенето и отчетността.

Едно от големите предимства на електронния дневник е едновременното му водене от компютрите в деловодството, директорския кабинет и стаята на помощник директорите. Това става възможно чрез използване на локалната интранет администраторска мрежа.

Ид. №	Дата	Кореспондент адрес	Вид документ	Решаван от	Описание	Публика
060	11.1.2012 г.	Социално подготвително	Удостоверение	Директор	Помощи за деца на Митко Пиполов Каргачева 2 б клас	
061	11.1.2012 г.	Социално подготвително	Удостоверение	Директор	Помощи за деца на Митко Пиполов Каргачева 3 б клас	
062	12.1.2012 г.	Социално подготвително	Служебна Бележка	Директор	Помощи за деца на Тодоркожа Рувцова Митовлева 10-а клас	
063	12.1.2012 г.	Социално подготвително	Служебна Бележка	Директор	Помощи за деца на Дана Пиполов Пиполов 4-а клас	
064	12.1.2012 г.	Социално подготвително	Служебна Бележка	Директор	Помощи за деца на Росина Райнова Николова 5-а клас	
065	13.1.2012 г.	ИПО Пасарджик	Питие	Директор	Документи по проект "УЧЕИ" на СОУ "Васил Левски"	
066	13.1.2012 г.	Социално подготвително	Служебна Бележка	Директор	Помощи за деца на Гергана Пиполова Николова 7-а клас	

Изходящ дневник СОУ "Васил Левски" Велинград

№№	Дата	Кореспондент адрес	Вид документ	Резултат от	Отговор
660	11.1.2012 г.	Содзиско подпомагане	Участковоразме	Директор	Помощи за деца на Миле Николов Караиванов 2-5 клас
661	11.1.2012 г.	Содзиско подпомагане	Участковоразме	Директор	Помощи за деца на Мирча Николов Караиванов 4-6 клас
662	11.1.2012 г.	Содзиско подпомагане	Стефанов Белазика	Директор	Помощи за деца на Теодорина Руменкова Минайлова 10-6 клас
663	11.1.2012 г.	Содзиско подпомагане	Стефанов Белазика	Директор	Помощи за деца на Дана Стефан Чучува 4-6 клас
664	11.1.2012 г.	Содзиско подпомагане	Стефанов Белазика	Директор	Помощи за деца на Йонка Робертска Паскалова 4-6 клас
665	11.1.2012 г.	ВНО Пазарлък	Писмо	Директор	Евразийски проект "УСПЕХЪТ" на СОУ "Васил Левски"
666	11.1.2012 г.	Содзиско подпомагане	Стефанов Белазика	Директор	Помощи за деца на Гертана Ташкова Нонкова 2-6 клас
667	11.1.2012 г.	Содзиско подпомагане	Стефанов Белазика	Директор	Помощи за деца на Стефан Стефанов Нонков 1-6 клас
668	11.1.2012 г.	Содзиско подпомагане	Стефанов Белазика	Директор	Помощи за деца на Ангел Стефан Ципларев 4-6 клас
669	11.1.2012 г.	Содзиско подпомагане	Стефанов Белазика	Директор	Помощи за деца на Красимир Ангелков Ципларев 4-6 клас
670	11.1.2012 г.	Содзиско подпомагане	Стефанов Белазика	Директор	Помощи за деца на Георги Ангелков Ципларев 4-6 клас
671	11.1.2012 г.	Содзиско подпомагане	Участковоразме	Директор	Помощи за деца на Стефанов Петрова Виланова 6-8 клас
672	11.1.2012 г.	Содзиско подпомагане	Участковоразме	Директор	Помощи за деца на Димитър Георгиев Боневски 9-11 клас
673	16.1.2012 г.	Содзиско подпомагане	Участковоразме	Директор	Помощи за деца на Тина Косташинов Поневски 9-11 клас

ИЗВОДИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА ИКТ В РАБОТАТА НА ПОМОЩНИК ДИРЕКТОРА ПО УЧЕБНАТА ДЕИЙНОСТ

Информационно-комуникативните технологии се превръщат в неразделен и необходим инструмент в управлението на училището чрез който се увеличава скоростта на пренасяне и обработване на информацията, постига се по-голяма надеждност при съхраняването на данните. Най-голямото предимство е повишаване на ефективността в управлението на училището, изразяващо се в:

- ✓ Намаляване на разходите на време за воденето на задължителната документация,
- ✓ Възможността за бърз и обективен анализ резултатите и вземането на своевременни управленски решения,
- ✓ Подобряване на комуникациите,
- ✓ Изготвяне на седмично разписание съобразено с нормативната уредба,
- ✓ Минимизиране на грешките,
- ✓ Електронен архив

Няма съмнение, че ефективността в работата на училищното ръководство е все по-зависима от внедряването на ИКТ.

Литература:

1. ППЗНП, чл.149
2. Инструкция №1 за провеждане на контролната дейност в системата на Народната просвета, чл. Чл. 3. (1). ДВ, бр. 17 от 1995 г.

Взаимодействие на участниците в образователния и възпитателния процес чрез използване на информационните и комуникационните технологии

Кинче Благова – главен учител в СОУ „ Васил Левски“ Велинград

Резюме. Новото време има нови изисквания. Бурното развитие на информационните технологии води до тяхното ежедневно използване. В доклада са споделени идеи как, използвайки новите технологии, да подкрепим обучението в класните стаи. Разгледани са възможности за представяне на учебното съдържание чрез PowerPoint и Microsoft Mouse Mischief. Игровите елементи и емоционалната атмосфера подобряват комуникацията, дават възможност за по-добро взаимодействие между учител и ученици. Използването на интерактивни методи на обучение и взаимовръзка допринасят за по-ефективна работа, а това помага в постигането на по-високи резултати в обучението и възпитанието на децата.

В образователната система има една основна връзка, без която се пропуква цялата система – връзката учител-ученик.

През 20 век човечеството започна да използва технологии, напълно непознати на предишните епохи. Развитие на компютрите даде възможност знанията да бъдат представяни в електронен вид и повиши много скоростта на работата с информация. Информационните технологии позволиха тази информация да бъде запазвана, пренасяна и разпространявана на далечни разстояния по всяко време. Тези технологии предоставиха нови алтернативи за обучение по начин, немислим няколко десетилетия преди това. В частност, постиженията на телекомуникационните технологии пропави пътя за развитието на нови технологии за обучение и средства за комуникация, които могат да предоставят знания без ограниченията на традиционния начин на обучение.

Днес към традиционната схема *учител – ученик – учебник* е прибавен и компютъра. Той се включва органично в образователния процес в училище и се явява още едно ефективно техническо средство, с помощта на което значително се разнообразява процесът на обучение.

Ако направим анкета с въпрос *Какво е днешното поколение ученици?* ще чуем: „гугъл поколение“, „фейсбук поколение“... Да, такива са нашите ученици. Въпросът, който стои пред нас, учителите е как да насочим тази „виртуална реалност“ към ученето. Така изразът „Като не можеш да го победиш, съюзи се с него“, ще добие ново значение.

Ако преди 20 години, учителят можеше да съобщава фактите, а учениците да ги приемат и запаметяват като истина от последна инстанция, днешните ученици искат да се учат от своите преживявания. Те овладяват знанията много по-бързо, но предпочитат това да става на практическа основа. Интернетът е една прекрасна възможност, разбира се, при разумна и позитивна употреба. Възрастните като че ли повече се страхуват и се опитват да забраняват на децата да влизат в интернет пространството да не им се случи там нещо, вместо да ги научат да ползват интернет по разумен начин. Ако искаме да предпазим едно дете да не се удави, целта не е да построим басейн с високи стени, а да научим детето да плува.

През последната година в учебния процес активно използвам възможностите на информационните и комуникационните технологии. Те позволяват да се увеличи образователната ефективност и учебният час да е по-динамичен. Използвам две основни средства: Интернет страницата на класа <http://velingrad3.webnode.com/> и MS PowerPoint 2010.

I. Интернет страница.

Идеята за създаване на интернет страница на класа стана възможна за реализиране благодарение на контактите ми с колеги от блог Начално образование. На 14.02.2010г. стартира <http://velingrad.webnode.com/>. Страницата стана мястото, където с ученици и родители бяхме заедно и извън сградата на училището. Много скоро се уверих, че сайтът е изключително полезен с препратките към ценни сайтове, към уебстраници на други класове. В рубриките му учениците намират примерни самостоятелни работи и тестове, насоки при подготовката по различните учебни предмети, презентационни разработки на уроци, онлайн речници, текстове на художествени произведения и др. Уебстраницата стана пръв помощник и на родителите. Там намират съвети за възпитанието на децата си, разбират как да ги подпомагат в самоподготовката или търсят връзка с

експерти. Смятам, че сайтът на класа подкрепя ученици и родители в ученето – с допълнителна информация или възможността повторно да разгледат презентациите от уроците, чрез препратките към ценни видеоклипове, илюстриращи учебни теми.

Уебстраницата е и едно своеобразно портфолио на класа. Там са поместени рисунки, писмени работи и словотворчество на учениците, видеоклипове от празници, екскурзии и походи, уебалбуми от живота на класа.

За съжаление, поради финансови причини, сайтът на класа е статичен. Учениците/родителите/са само посетители на продукта без да имат възможност активно да участват в списването му.

II. MS PowerPoint 2010.

В началното училище става смяна на водещата дейност, на игровата с учебната. Игровите възможности на компютъра в съчетание с образователни задачи, позволява този процес да протича плавно. От една страна те помагат да се коригира съдържанието на учебния процес, да се подобрят методите, средствата на обучение и формите на организация на обучението. Работата с мултимедийни ресурси дава възможност предвидените учебни задачи да се степенуват по трудност и да се поощряват правилните решения. От друга страна тяхното използване позволява да се разнообразят формите на работа на ученика по време на час, увеличава мотивацията му за учене и усъвършенства компетентностите му. По мое наблюдение използването на информационните технологии по време на учебния час води и до намаляване на високото емоционално напрежение и до оживяване на учебния процес. Друга положителна страна е това, че на компютъра може колкото е необходимо да се повтаря изпълнението на каквато и да е задача, докато се стигне до правилния отговор и накрая това води до автоматизация и отработване на определени навици.

Използването на информационните технологии като средство за обучение и комуникация се явява мотивационна основа за учебната дейност. Следвайки алгоритъма на работа ученикът успява сам да изпълни поставената задача, да осъществява пренос и автоматизиране на знанията, уменията и навиците. При индивидуална работа на компютъра работят зрителният и моторният анализатор на детето. Наблюдават се редица положителни тенденции:

- игровата мотивация по естествен начин преминава към учебна;
- развиват се паметта, вниманието, логиката;
- увеличават се активността и инициативността на учениците;
- стимулира се творческото мислене;
- развиват се способностите им да работят в екип;
- формират се информационно-комуникативни компетенции;
- формират се навици за използване на информационните технологии за самообучение.

Всичко това води до постигане целите на обучение с помощта на съвременните електронни учебни материали, предназначени за часовете в началното училище, до пълноценно развитие на личността и способства за развитие у детето на реална самооценка.

В работата си използвам готови, достъпни за възрастта на учениците електронни ресурси – речници, енциклопедии, образователни игри, кръстословици, тренажори, тестове. Занимателният им характер не пречи за постигане на поставените учебни цели. Също така разработвам и собствени продукти. Една от най-успешните форми на подготовка и представяне на учебния материал е създаването на мултимедийна презентация. Тя съчетава динамика, звук и картина, т.е. тези фактори, които най-дълго задържат вниманието на детето и предизвикват неговия интерес. Може да бъде използвана на всеки етап от урока и е подходяща за всички теми. В своята практика за всеки конкретен урок използвам отделна презентация, съдържаща кратък текст, схеми, рисунки. С помощта на презентацията могат да се използват разнообразни форми за организация на учебния процес – индивидуална, фронтална, групова. Така учебният материал е представен чрез опорни образци, което подобрява запомнянето и усвояването на знания.

Задължително е обаче условието презентациите да се използват с мярка. Но всъщност мярката, точната дозировка на дейностите в урока, е нужна за всяко нещо, което правим с децата. Ако

прекалим с каквото и да е – например с четенето в учебника или със събеседването, на децата им омръзва и би било грешка.

Лично аз се старая да спазвам едно златно правило – постоянно да сменям и да разнообразявам дейностите. Второ – с днешна дата не си представям учебния процес без мултимедията, защото в много отношения тя няма заместител. Не съществува по-добър начин на онагледяване на процеси и на явления от представянето им във вид на анимация или на видеоклип като например: кръговрата на водата в природата, задачите от движение, въртенето на Земята около Слънцето така, че да се илюстрират годишните времена и денонощието, и много други подобни.

Чрез мултимедийните продукти онагледяването е лесно, ефектно, а чрез снимки и филмчета може да се доближи до реалната действителност. За мен е особено важно да помогна на децата да натрупат необходимия жизнен опит, който им е нужен, за да възприемат информацията, поднасяна чрез учебното съдържание.

Практически модели за работа в класната стая на иноваторите

Цвета Гергова

зам. председател Сдружение "Начално образование",

начален учител ОУ "Неофит Рилски", Велинград

РЕЗЮМЕ. Динамично развиващото се общество отправя много предизвикателства към съвременния учител. От него се изисква да притежава висока професионална компетентност и да прилага новаторски технологии в образователния процес. В доклада се разглежда прилагането на информационните технологии в методиката на преподаване в начален етап. Споделят се добри практики и иновативни методи, които развиват у учениците отговорно отношение към ученето, способстват за трансфер на знания в нова ситуация и съдействат за формирането на творческо аналогично мислене. Застъпват се моменти за по-атрактивно и забавно учене. Представя се индивидуалното творческо търсене на учителя – иноватор.

Ключови думи: модели на ИКТ- преподаване, начален етап

Актуалност. Масовото навлизане на информационните технологии в процеса на обучение е показател за *нов критерии* за новаторство и стойностно обучение. Неоспорима е ролята на ИКТ за обогатяване и осъвременяване *начините на преподаване* на учебното съдържание и получаването на допълнителни знания и умения от различни предметни области. С компютърното обучение се осигурява развитие на мисленето, на творческите способности, формира се творчески стил в дейността на ученика, което е една от актуалните задачи на обучението и възпитанието в начален етап. Този начин на обучение е особено интересен и забавен за малките ученици, засилва интереса за нови знания, активизира познавателната дейност и интелекта. Компютърната система може да партнира на учителя във всички методи както никое друго помощно средство. Създава се съвършено онагледяване на материала чрез звук, цвят и движение, а мултимедийният проектор създава условия за безпрепятствено възприемане на материала от всички ученици. Така учителят получава шанс да създаде мотивиращата асоциация:

компютър – забавление – учене

Методически и професионални насоки. Всеки урок съпроводен с компютърна система и мултимедия показва на ученика как да анализира фактите, които въздействат на неговото учене, помага му да мисли и да се усъвършенства. Чрез тези уроци, съпроводени с онагледяване и игрови похвати, учениците лесно се ориентират,

възприемат и запаметяват. Един презентирани урок може да бъде свързваща единица между учителя и учениците, да бъде средство за обратна връзка, да провокира и мотивира. Съвременният учител трябва да използва тази възможност, защото това му помага да разкрие нови форми и методи, може да осъвремени похватите на работа, да предостави възможности за забавно усвояване на нова информация, за атрактивна самооценка и проверка на знанията, за непринудено запаметяване на сложни понятия и терминологии.

”Да играем докато учим и учим докато играем” е съвършеният модел на обучение. Разнообразяването на учебния процес и неговото осъвременяване изпълва учениците с емоция и мотивира желанието им да бъдат активни участници в този процес.

В моята класна стая. Уроците ги разработвам и представям на учениците чрез презентации. Всяка тема има свой дизайн, завладяващ вниманието на децата с разнообразието на слайдовете, ефектни анимации и дидактически игри. Презентациите съдържат различен брой слайдове, които последователно представят въпроси и задачи, изискващи вниманието на учениците и тяхното активно участие. Началните слайдове целят да привлекат вниманието на учениците и подготвят за работа. След насочваща беседа учениците се подготвят за работа с различни игри, упражнения, които целят актуализиране на знанията, обобщаването или осъществяват преход към нов урок. Основното съдържание на урока се предлага по различен начин, които е заинтригуващ и цели задържане на вниманието на децата. В часовете по четене проучваме автора, вида на художественото произведение и неговите характерни особености. След цялостен прочит учениците разсъждават върху съдържанието и изразяват своето отношение, обогатяват своя синонимен речник, търсят отговор на въпроси касаещи тях и отношенията помежду им. Много често използвам изработената от мен флаш - карта, която включва изучаваните понятия от раздел литература.